

ЦИЖИПА:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 кр. на по године 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.

Претплата се прима само у годишњим и полугод. роковима.

Поједини број 20 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: Филип Јерговић.

Дворске и дипломатске вијести

— С пута Њ. Кр. В. Господара добили смо ове депеше:

Трст, 16. марта. Њ. Кр. В. Господар с пратњом стигао је овамо јактом „Румија“ и произио железницом пут Млетака.

Млеци, 17. марта. Њ. Кр. В. Господар приспио је овамо и задржаће се овдје један дан.

Млеци, 17. марта. Њ. Кр. В. Господар учинио је на јакту „Хохенцолерн“ посјету њемачком Цару Вилхелму и остао је с њиме на само пола часа.

— Њихова Краљевска Височанства Књаз Нашљедник и Књагиња Нашљедниковица са господином и госпођом Константиновић отпудовали су на Тополицу, гдје очекују у госте Њ. В. Књаза Карла Борвина, узвишеног брата Њеног Краља. Височанства Књагиње Милице.

— Њихова Височанства Књаз Мирко и Књагињица Вјера повратили су се у четвртак с Крушевца, гдје су провели неколика дана.

— Госп. Г. Фонтана, овдашњи грчки дипломатски агент, отпутовао је јучер на одсуство у Грчку.

— Г. пуковник Потапов, овд. царско-руски војни агент, повратио се са одсуства.

ЗАПИСНИК XXXI РЕДОВНЕ СЈЕДНИЦЕ ЦРНОГОРСKE НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ држане 9. јануара 1908. год.

Предсјелавао предсједник
Лабуд Гојнић
Секретар
Милутин Татар

Почетак у 9 сати прије подне.

За министарским столом чланови Књ. владе.

Предсједник отвара XXXI редовну сједницу.

Секретар Поповић чита записник XXVI редовне сједнице, по којему тражи исправку Р. Бошковић, послје чега је исти примљен.

Секретар Татар чита у изводу молбе и жалбе, а на име: Ђока Ракочевића из Колашина, Милоша Живаљевића из Велике, Лазара Јовановића—Чобелића, учитеља у Подгорици, Филипа С. Секуловића из Брскута, Ђорђе Радовића с друштвом из Бијеле, Сима С. Пејановића с друштвом из Годијеља, Мила Ј. Булатовића из Колашина, Ђура Глушчевића из Грахова и Богдана С. Лазовића из Подгорице.

Затим чита брзојавне жалбе Бећа Харовића из Момишића и Садика Шабановића из Подгорице.

Даље чита приједлог В. Пајовића односно отварања пазара у Спужу.

Прелази се на дневни ред — на продужење претреса буџета за 1908. год. у појединостима, глава XXIII, партија 99.

Р. Поповић потпомаже Дожићев приједлог односно повећања плата обласних судија, а затим доводи у везу с овом партијом партију 100., која говори о практикантима Обласних Судова, и вели, да се секретарима и писарима може побољшати плата, а исто да се учини уштеда на предвиђеном кредиту за исте, па предлага: секретарима по 1,400, вршиоцима дужности секретара по 1,300 и писарима по 1,100 круна, а да се укину 4 од предложених дијурниста, — у чему је потпомогнут од довољног броја посланика.

Извјестилац С. Вулетић излаже мотиве, са којих је одбор донио онакав приједлог за плате обласних судија и

вели, да влада сама може чинити уштеду ако види да су они непотребни и ако се министар правде с Поповићем слаже о непотребности дијурниста у судовима зашто је предложио кредит за њих. Вели још да влада може аванзовати указно особље у судовима из нарочитог кредита, ако су ти аванзани оправдани. Ово је вели, разлог одборске већине, у којој он није био, да Скупштина остави у овом status quo. Напомиње још да се фин. одбор при рјешавању о овом изјаснио, да се не би могла предложити повишица плата обласним судијама, а да се она не предложи и за племенске капетане, који су мизерно плаћени а има их спремијних од обласних судија.

Р. Поповић напомиње, да влада може чинити и вирмане али само у истој партији, али како су ово двије партије, то је потребно скупштинско рјешење.

Мин. правде д-р Томановић слаже се са Поповићевим приједлогом, али напомиње, да се нема могућности. Вели, да су предвиђени вршиоци дужности предсједника Обласних Судова, који без ових не могу, а што је потребно и препоручује Скупштини да се не огријешу о државни интерес при вотирању кредита на Обласне Судове.

Извјестилац С. Вулетић напомиње, да је одбор предвидио оно што се данас расходује на судове тј. што г. министар правде већ практикује у том, а ако би било каквих унапређења, опет наглашава да за то има нарочити кредит, а осим тога одбор је вели предвидио и извјесну суму на додатке.

Мин. правде д-р Томановић вели, да је за унапређење чиновника уопште вотирана незнатна сума, тако, да се евентуална унапређења не би могла извршити.

Извјестилац С. Вулетић напомиње, да се повећање тога кредита може накнадно тражити ако би се оправдана потреба јавила, коју би потребу наравно Скупштина утврдила кад се у Скупштини буде тражило одобрење тог накнадног већ употребљеног кредита. Овако је вели, боље но да се даде министру кредит унапријед па да га он може употребити како хоће.

Ј. Спасојевић није за то, да се чиновницима Обласних Судова побољша стање ако то не мислимо чинити капетанима, свештеницима и др., јер и они су у још горем стању, а ако се за све то нема кредита, то је мишљења да остане по пројекту за ову годину док се донесе закон о чиновницима грађанског реда.

М. Дожић указује на расходе наших судова и налази, да су они знатно виши били прије судских рефорама при концу 1902. год. него ли послје ових, ма да су на овамо судски послови подвостручени, а уз то се још и друштвене прилике промијениле, као и животне намирнице сасвијем поскупиле.

Слаже се са Поповићевим приједлогом за повећање плата судског персонала, а остаје при свом ранијем односно побољшања плата обласних судија и вели, да би се огријешили о правду и праву кад би ове и даље оставили на плати испод 1,800 круна.

Р. Поповић напомиње, да је његов приједлог, са којим се г. мин. правде сложио, јевтинији од владиног, па да према томе отпада министрова бојазан, да се нема могућности.

Мин. фин. Д. Вукотић изјављује да ни он ни његови другови нијесу противни, да се обласним судијама побољша плата, али напомиње, да треба pazити да се постигне буџетска равнотежа.

М. Дожић вели, да се доста штељело на судовима од рефорама на овамо и да је већ крајње вријеме да им се стање побољша.

Извјестилац С. Вулетић мисли, да би се огријешили ако би побољшали стање обласних судија противу чега он, вели, није у начелу — а капетане и даље оставили на оној мизерној плати коју данас имају.

П. Вујисић осврће се на Спасојевићев и Вулетићев говор и вели, да је потребно уређење Обласних Судова а не чекати са уређењем ових док се уреде капетански судови, будући да смо ми и почели реформе одозго.

Извјестилац С. Вулетић признаје, да смо са реформама почели одозго а не одоздо, што налази погрешним и штетним, нарочито кад су реформе биле само форма, али свакако заступа раније своје напоре у овом питању.

Предсједник даје 10 мин. одмора.

Послије одмора.

Предсједник наставља прекинуту сједницу.

Извјестилац С. Вулетић поново објашњава одборов приједлог у вези са владиним пројектом.

Мин. правде д-р Томановић сложио би се са одборовим извјештајем осим у позицији, која говори о вршиоцима дужности предсједника Обл. Судова.

Предсједник ставља на гласање партију 99., која се усваја по извјештају фин. одбора.

Извјестилац Р. Бошковић чита партију 100., 101., 102., коју одбор смањива за 320 круна, даље чита партију 103., 104. и главу XXIV, партију 105. и све се прима онако како фин. одбор у вези с владиним пројектом предлага.

Извјестилац Бошковић чита главу XXV, партију 106., гдје одбор предлага, да се у Централном Казненом Заводу у Подгорици заведу радионице за разне занате. По овом предмету узели су ријеч: извјестилац С. Вулетић, мин. правде д-р Томановић и Ј. Спасојевић, послје чега је горња партија усвојена по извјештају финансијског одбора.

Извјестилац Бошковић чита партију 107., 108., 109., 110. и 111., које су примљене по пројекту.

Извјестилац Бошковић чита раздио V. — Министарство Финансија и Грађевина.

Мин. фин. и грађ. Д. Вукотић приговара финансијској одбору и вели, да је овај махехијски поступао према подручном му министарству, јер од 24 чиновника што их је ово имало укинуо је њих 7, а то је, вели, много и неоправдано.

Побројава послове који се обављају у министарству финансија и грађевина и налази, да их је немогућно вршити онако како треба са бројем чиновника, које одбор предвиђа, па је уопште противан укидању тих чиновничких позиција.

Ћ. Милановић говори о чиновницима код нас уопште и констатује, да их је премного а при том да им нијесу одређена права ни дужности, па истиче живу потребу, да се што прије ријешу то за нас велико и важно питање доношењем закона о чиновницима грађанског реда и других, јер, вели, без ових нема ријечи да говори о овом и сличним питањима.

Не налази добрим оно, што је финан. одбор предложио, а још мање оно, што влада предлага, али свакако боље му се свиђа оно прво и њему се придружује.

Извјестилац С. Вулетић се осврће на говор министра финансија и грађевина Д. Вукотића и вели, да ми бољујемо од неког бирократизма, јер хоћемо да једно министарство има више одјелена те неких шефова по имену; дијелимо, вели, министарства на много дјелова тако, да настоје једна потпуна децентрализација у самом једном надлештву, која је децентрализација свакако штетна и за рад и за државну касу. Вели, да није оправдана министрова замјерка кад је казао да је фин. одбор према подручном му Министарству махехијски поступао бришући извјесне позиције у буџету истог, јер овај је имао на уму корисну штедњу, добро државно а уз то, кад је смањио број чиновника пропагирао је тијем и за побољшање њихова стања у будуће, јер ко ће повишавати плате читавом роју беспосленијих чиновника.

Чиновника је вели, корисније боље платити а при том дати му већи рад а не овако да нема довољно посла а да црква од глади. Тврди, да наши чиновници не раде онолико и онако колико и како би требало и вјерује, да је број чиновника, одбором предвиђен, довољан за вршење текућих послова у министарству финансија, а жали што министар није могао то увидјети, а требало би да увиди то, јер је он први позвао да строго води рачуна о државним интересима које финан. одбор искрено заступа, а министар се томе противи! Осврће се на од-

јељење за наплату државних дужења и вели, да је исто по досадањем му раду непотребно и да га као такво треба укинути, а наплату државних дугова могао би вршити министар преко начелника или секретара и увјерен је ако овога не буде да се никако неће моћи наплатити наша државна дужења. Указује на слабе резултате, које је ово одјељење у наплати државних дужења постигло до сад и вели, да је више расхода од истог него што се дуга наплати преко оног што би се иначе наплатило и да одјељење не постоји.

Даље се Вулетић дотиче Државне Штампарије и Одјељења са Грађевину и Саобраћај, живо излажући одборове побуде за укидање извјесних позиција у овим одјељењима и државну корист од тог укидања.

Ћ. Милановић допуњава неке наводе свог говора и остаје на становишту, које је раније истакао и заступао.

Мин. фин. и грађ. Д. Вукотић напомиње, да одјељење за наплату државних дужења не може вршити наплату и оних задужења, која му се не пријаве са стране других надлештава. Износи рад у том Одјељењу, излаже врсте дужења које ово наплаћује и вели, да је истоме уз наплату задужења у дужности још и економат државних добара, па је противан његову укидању.

Извјестилац С. Вулетић вели, да је лично министар финансија позван, да води строга рачуна о државним задужењима и наплати ових а вели да он не води рачуна о том сигурно под изговором да постоји нарочито одјељење за ову наплату и напомиње да има лица што их је још контролна комисија — која је била претеча Гл. Држ. Контроле — задужила и која из државне благајне примају плату или пензију па ипак се од њих не наплаћује оно чиме су задужена, и још како задужена, нити им ко наплату тражи и ако држава скупо плаћа и министра и начелника и читав рој подручног им чиновништва. Вели, да је одјељење, о коме је ријеч, илузорно, наводећи да би наплаћена сума и виша била него што ју је одбор предвидио кад би се министар морао старати о тим наплатама.

Прије су се, вели, старали о државним добрима у свом подручју управитељи царинарница, па би се то исто и сада могло чинити те отпада министров тврђење да је одјељење потребно да упражњава и економат државних добара.

Сједница је закључена у 12 сати, а друга је заказана за 10. о. мј. у 8½ сати прије подне са продужењем истог дневног реда.

Предсједник
Лабуд Гојнић
Секретар
Милутин Татар

Цетиње, 21. марта 1908. г.

Биоградска „Самоуправа“ (бр. 60. и 62.) уводним чланцима образложавала пројект дунавско-јадранске железнице, која би имала кроз Арбанију саћи на Медуу; а да утјеши Црну Гору, изјављује, да је „Србија ипак од свег срца вољна, да се и на два мјеста веже железницом са Црном Гором, и то: 1. од једне zgodне тачке дунавско-јадранске железнице једним краком широког колосјека до Бара; и 2. по пројекту и жељи црногорској пругом уског колосјека: Рашка—Митровица—Црна Гора—Бар“.

„Самоуправа“ је противна нашем пројекту, по ком би дунавско-јадранска железница преко Црне Горе имала излазити на Бар, за то, што „железница дунавско-јадранска, као свјетска пруга првога реда, не може бити уског, већ мора бити широког колосјека, али се она, с обзиром на далеко већи уложени капитал у њено грађење, не би могла рентирати за неколико деценија и због тога би оптеретила

како Србију тако и Црну Гору великом доплатом да би се омогућило подмирење ануитета“.

Чудновато, како се наша логика опет не слаже са логиком „Самоуправе“ ни у овом жељезничком питању, гдје би нас морала бар математика сложити! По нашем схваћању, баш за то, што је дунавско-јадранска жељезница, један дио велике *свјетске пруге*, која има да веже преко Јадрана Запад са Истоком, ми тражимо, да пријеђе преко Црне Горе на Бар, јер ми рачунамо, да би нам само таква жељезница могла рентирати.

Што се тиче теренских и техничких потешкоћа, које министеријални лист налази у нашем пројекту, — на које се, у осталом, свјетске пруге и не обзиру, само да су краће по који километар — коме је позната геолошка природа Црне Горе и сусједне јој сјеверне Арбаније, признаће нам, да ће те потешкоће бити бар подједнаке у оба пројекта, ако не много мање у нашем пројекту, по ком би ова жељезница ишла готово све од Митровице до Подгорице у равнотји Зети уз ријеку Ибар и низ другу ријеку Морачу, куда нема онаких теренских ни техничких тешкоћа, као што их има низ ријеку Дрин, куда би имала саћи та жељезница на Медуу.

У корист нашег пројекта ми смо математички утврдили да би пруга преко Црне Горе била *краћа* него ли она кроз Арбанију, као што би била и *сигурнија*; али се на ово „Самоуправа“ и не осврће одговарајући нам у бр. 62, премда је у бр. 60 изјавила, да се Краљевска влада руководиола обзирима, којима се руководи сав паметан свијет при грађењу нових жељезница, те „прије свега имала на уму, да нова жељезница *најкраћим путем* стигне до јадранског приморја“; сад не знамо да ли је „Самоуправа“ остала при овом свом простом тврђењу, или је признала нашу цифру и врло важну чињеницу — већу сигурност.

А што се тиче веће или мање плодovitости земљишта, по ком воде ову жељезницу два пројекта, нећемо се о томе препирати, јер и тако свјетске пруге не траже плодovitије предјеле, куда ће пролазити, него само краћи пут.

Толико о самој прузи. А сада о пристаништу, које би овој свјетској прузи имало служити за велики промет између Истока и Запада. Док је Барско пристаниште Богом створено за такав свјетски промет у сваком погледу, за Медуу би *требало*, да *постане пристаниште*, *толико милијона*, *колико би се по-трошило у читању пругу*, јер то мјесто нити је заклоњено од силе морских валова и вјетрова, који царују на Јадрану, нити има потребитог дна које је плитко на коју стотину метара од обале, нити на суку има простора да се граде потребита здања и складишта за такво пристаниште, — јер се одмах изнад мора подижу високе литице; а осим тога, да се уздрже грађевине у мору, а и само дно у потребитој дубини од наноса ријеке Дрина, требало би да се непрестано троши.

Али ову разлику између два пристаништа „Самоуправа“ не узимље у обзир, и ако истиче *финансијске* тешкоће против нашег пројекта; него се напротив задржава на дуго да покаже политичко преимућство Медуе над Баром „гдје Црна Гора није пуни господар и гдје је међународна контрола искључена већ сад Берлинским уговором“.

Оваквоме тумачењу чл. XXIX Берлинског уговора нијесмо се надали у органу владе Краљевине Србије, јер напротив овај чланак поменутог међународног уговора гарантује *неутралност Барског при-*

станишта и даје му чисто трговински значај, што му баш у овом економском питању служи на корист.

И зато је дужност Књажевске Владе да ово црногорско пристаниште сачува дунавско-јадранској жељезници преко Црне Горе, која ће се кад-тад саградити као један дио нове свјетске пруге између Истока и Запада, преко Јадрана, те с тога, *прије него се то оствари, не смије допустити никакав крак на Бар од оне пројектиране жељезнице, која слази на Медуу*, а још мање жељезницу уског колосјека за промет између *саме Србије и Црне Горе, који би преоставао* оној, што би излазила на Медуу.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

Српски добротвори. Прије кратког времена умрла је у Новом Саду *Анка Пајевић*, супруга пок. српског родољуба Арса Пајевића. Оба супружника немајући дјеце завјештали су још за живота све своје велико имање српској великој гимназији у Новом Саду, а кад је сад последице њене смрти отворена њихова благајница, нашло се, да су народни добротвори Арса Пајевић и супруга му Анка оставили српској великој гимназији новосадској у разним папирима од вриједности више од *200.000 круна*. Кад се тој великој своти дода и вриједност некретнина, што их завјешташе новосадској гимназији Арса и Анка Пајевић, а која вриједност износи бар *200.000 круна*, — онда излази, да ће српска велика гимназија у Новом Саду из оставине великих српских народних добротвора покојних Арсе и Анке Пајевића добити велики легат од *преко 400.000 кр.*

Тим великим завјештајем постали су Арса и Анка Пајевић највећи добротвори српске велике гимназије у Новом Саду. Слава им!

Реформа испита зрелости у Аустрији. Како бечки листови јављају, аустријски министар просвјете Др. Мархет издао је одређења за реформу испита зрелости у гимназијама и реалкама — као први корак у реформама средњих школа. Задатак ће тог испита сада бити, да се види зрелост ђака, да ли има неку спрему, да ли зна мислити. Отпаће дакле оно ловљење ђака, да се види што не зна и они захтјеви на његово памћење. Према томе неће ђаци више у посљедњој години трпати као у вреће формуле, године и сав онај силни материјал за памћење, који последице испита издуши. Свједоцба испита неће садржавати оцјене у појединим предметима, већ само „зрео већином гласова или једногласно или с одликом“. Неће бити падања из једног предмета већ одбијање незрелих на пола или 1 годину. Испит ће слиједити у форми колоквија. Усмени ће испит бити ограничен на наставни језик, латински или грчки (према томе, што ђак боље зна), математику и познавање историје и географије државе. Писмени испити биће такође у неколико промијењени. Отпада превод из наставног језика на латински и задаћа из математике. За задаћу из наставног језика, даће се три задатка за обраду. Од тих сваки ђак бира по вољи.

Ово би био први корак у реформама аустријских средњих школа, за које постоји опште мишљење, да их треба тако преудесити, како ће давати и васпитавати јаку, слободну и енергичну младост, која је већ упућена у прилике времена, у коме живимо.

Забавник Српске Књижевне Задруге. Управни одор задругин, на једној од посљедњих својих сједница, одлучио је, као што смо раније јавили, да се Забавник понова покрене. Том приликом одређено је, да у прву књигу уђе петнаест краћих приповједака, преведених с разних језика. Тако ће ово бити збирка прича из књижевности готово свих народа у Европи. За преводјење су умолени најбољи наши преводиоци. Прва свеска Забавника (величине 15 штампаних табака) изићи ће, најдаље, у почетку маја. Цијена ће се објавити кроз који дан.

Историја српског народа. На захтјев и молбу многих повјереника, који су почели купити претплату на Историју д-ра Станоја Станојевића, проф. београдског универзитета, рок претплате за ову књигу продужен је до 1. априла ове године. Овај се рок више ни у којем случају не може и неће продуживати. Књига ће се штампати *само* у онолико примјерака, колико се претплатника јави. Према томе књигу ће моћи добити само они, ко-

ји до 1. априла буду послали претплату. Цијена је књизи четири круне. Претплату и списак претплатника треба слати на адресу проф. Живојина О. Дачића, секретара универзитета — Београд. Повјереници добивају једанаесту књигу на дар.

У књизи ће бити приказана *цјелокупна* историја нашег народа, од доласка на Балканско Полуострво, па све до посљедњих дана до почетка 1908. године. Ово ће бити прва књига о прошлости нашег народа, која је модерно написана, на чисто научној основи, са ширим погледима. Ова је историја рађена по изворима и најновијој литератури; при изradi су употребљени најновији резултати. У књизи нема навода, ни тешког научног апарата. У књизи ће бити ови одјељци: I. Балканско Полуострво прије доласка Словена; II. Продирање Словена на Балканско Полуострво; III. Колонизација Словена на Балканском Полуострву; IV. Прве српске државе; V. Зета као политички центар Српског Народа; VI. Борба Зете и Рашке о превласт; VII. Снажење српских држава; VIII. Превласт српског Народа на Балкану; IX. Борба српског народа с Турцима; X. Срби под Турцима; XI. Борба против Турака у српским земљама; XII. Културни и политички препорођај српског Народа; XIII. Културно јединство српског народа.

Словенски конгрес. „Новоје Времја“ бави се опет овим питањем. Лист са веселом поздравља вијест да су се пољачки заступници у бечком парламенту изјавили спремним учествовати у вијећању о приређивању словенског конгреса у Русији и нада се, да ће се овим примирити противна мишљења, која су односно овог конгреса настала у једном дијелу пољачког новинара. У осталом, вели поменути московски лист, морали би и Пољаци рачунати са околношћу, да је из конгреса искључена свака политика. Први би задатак конгресу морао бити организовање свесловенског статистичког одбора, даље аранжирање научних путовања словенске омладине, е да ова практично упозна словенске народе, а трећи задатак приређивање специјалних конгреса словенских културних радника свијех струка у разним градовима. Питање, гдје би се конгрес имао одржавати, да ли у Петрограду или гдје другдје, још није ријешено, а то би се имало по свој прилици ријешити и на новинарском конгресу, који ће се доскора одржавати у Љубљани.

Пријатељима народне просвјете. Српско академско друштво „Зора“ у Бечу управљало је на пријатеље народне просвјете овај позив:

Секција српског академског друштва „Зоре“ за народно образовање осјећајући значајност данашњег времена одлучила је, да узме живог учешћа у нашем културно-просвјетном покрету, да у широке слојеве народа унесе научне истине, које ће му отворити очи на прилике, које се око њега дешавају.

Знајући да снага сваке државе и друштва зависи од индивидуалне снаге појединца узела је секција у задатак, да добром и племенитом књигом ојача умствене и моралне народне силе, освијетли му тајне живота и природе и даде оружје у борби за опстанак и напредак чиме ће се створити свјесни радници и чланови друштва.

Дубока заосталост, која се осјећа на свима гранама нашег друштвеног живота — у пољопривреди, здравству и политици — треба да свакога из дубине душе потресе и потакне на тешки посао народне просвјете, да се тргну успаване народне силе и оживи замрзли живот. Свјесни те тешке задаће одлучисмо, да издајемо популарне књижице, које ће засијецати у све гране народног живота, да оживимо покрет око подизања народних књижица и да их сами што већи број подигнемо. Да би могли испунити ту задаћу, обраћамо се на родољубиве Србе и Српкиње, да нас потпомогу у том настојању живљим распродавањем и распачавањем народних марака и књига, које ће ускоро секција издати.

Секција је одлучила, да још ове школске године подигне 15 народних књижица по разним крајевима Српства, а да би тај потхват могла извести, рачуна на издашну помоћ српске интелигенције.

Лијепи број досада подигнутих народних књижица свједочи о дјеловању и успјешном раду секције, даје нам енергију и улијева наду, да ће нас српска интелигенција издашном помоћи у нашој акцији.

Молимо све пријатеље народне просвјете, који желе да подигну било у којем мјесту народну књижицу да се обрате на нас, а ми ћемо их по могућности помоћи са књигама, којих смо велику количину депоновали у „Зори“.

Поново молимо све пријатеље нашег подuzeћа, да нас у свакоме погледу било продавањем марака било либротворним прилозима, било поклоном књига потпомогну.

Разговор између Земље и Марса. у једној расправи о планету Марсу, коју је у најновијој свесци стручног часописа „Nord und Süd“ саопштио Феликс Ербер, читамо слиједећи занимљиви став: Никола Тесла изјавио је прије неколико недјеља да ће се он ускоро моћи разговарати са становницима Марса. За тог главог физичара није од неколико година ништа више немогуће. Само је још у томе мала закучица, да се не зна има ли на Марсу становника, који би имали разумијевања за његов посао и да ли би му они одговорили? Али за Теслу нема никаквих препрека, јер он вели, да су становници Марса, због највеће старости свога планета много мудрији и напреднији него ми људи на земљи. Он по томе не сумња, да ће на врло јаке електричне искре, које ће произвести употребом нијагарских водопада и спровести их на Марс, добити отуд и одговор. Онда ће се радити само о установљењу телеграфског алфабета, да се узмогне исто тако удобно са Марсом споразумијевати, као што је сада могуће са телеграфом без жица опћити преко Океана. И славни енглески антрополог Францис Галтон држао је сасвијем озбиљно, да је могуће разговарати са становницима Марса знаковима и словима. Тесла већ од неколико година ради на оснивању једне електричне станице без жица, која ће бити кадра 10.000 коњских снага упути на коју год тачку земље или на који сусједни планет. По његовом увијеку не мијења ништа у ствари, ако је удаљеност велика — па било то и неколико милиона километара. По вијестима из Америке има на Нистагари више електричних друштава која изјављују, да су њихове електричне станице већ сада у стању развити електричне валове такве снаге, да се може енергија лако добилијон коњских снага довести; а да се Марсу зададу јаки електрични ударци, довољно би било по Теслином мишљењу за ту сврху само неколико стотина милијона коњских снага. У осталом Тесла мисли, да становници Марса већ и сада с нама покушавају говорити, само им ми још не можемо одговарати. Он је прије шест година једним својим открићем планетарног извора потврдио ову хипотезу.

Може бити је Тесла онај велики муж, који ће ријешити један од највећих проблема свих времена и постати тиме неумрлим.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Правила за храњење и његовање свилених буба.

Нема сумње, да извођење свилебуба зависи од добротје сјемена и начина извођења; али је још од већег — управу предсудног значаја по здравље и напредак изведених буба, како ће се оне хранити и његовати у даљем развијању.

С тога налазимо за сходно да овдје изнесемо најважнија правила, којих треба одгајивач да се придржава при храњењу и његовању, те да му се свилене бубе на вријеме и правилно завију и даду му што већи број и што бољих чаурица.

Та су правила:

1. Собе (одаје) гдје се бубе гаје, треба да су видне, суве, чисте, скоро оклачене и по могућству, патосане даскама. Ако је патос од земље, треба га застрти ступама или пољавама, а у оскудици ових предмета сламом. Величина простора зависи од количине сјемена. Обично се рачуна да је за сваку кутију сјемена (од 10 грама) потребан простор од 30 до 35 кубних метара, а то би била од прилике соба у дужини и ширини 3 до 3,5 метра, а висина може бити и нешто мања. У соби треба одржавати увијек чист и свјеж ваздух, што се постижава провјетравањем, при чему треба пазити, да не буде јаке промаје. Исто тако треба обратити пажњу да у собу, а нарочито на бубе, не пада јака сунчана свјетлост, јер се бубе узнемирују. Због тога је потребно да на прозорима буду завјесе.

Ако оваких просторија нема, онда се, по нужди, могу бубе гајити и на таванима, нарочито кад су поодрасле (послије трећег кожурања), и када је на пољу топло, јер је и ово боље, него да се бубе гаје у влажним и загушљивим или трескобним собама.

2. Бубе треба гајити на креветима (полицама) и то најбоље са љесима од трске, које се на кревете полажу. Кревети не треба да су сувише дугачки, нити сувише широки, јер се климају те се бубе узнемирују, а и послови око храњења и чишћења постеле теже се обављају, нарочито на сувише широким креветима. Исто тако кревети не треба да су ни сувише високи, јер онда на посљедњим (највишим) љесима бубе пате од велике топлоте и слабо напредују, а врло често добијају и болест „сањивицу“. Најбоље је кад су кревети дугачки 1¹/₂—2, широки 1—1¹/₂, а високи највише до 1¹/₂ метара.

Љесе треба да буду раздалеко једна од друге за 50 см., како би бубе имале довољно ваздуха. Прва љеса треба да је удаљена од пода за 50—70 см., а за толико растојање треба да је удаљена и пошљедња љеса од тавана.

Најзад, сви кревети треба да су постављени за 50 см. даље од зида, ради лакшег обављања свијех послова око гајења.

3. У соби треба одржавати стално топлоту од 23 до 24 степена Целзијусових и пазити, да се топлота не мијења, кад на пољу наступи киша, или хладно вријеме. За одржавање сталне топлоте најбоље је кад се у соби има земљана пећ, а уз то и топлотомјер.

4. Бубе треба хранити лишћем од бијеле мурве и пазити да је здраво и зелено, а што је најглавније да је свјеже и чисто. Влажно лишће не треба давати, јер бубе добијају пролив и лако оболе. Исто тако није добро ни увело лишће, јер га бубе не једу радо, те заостају у порасту. Ради тога потребно је да се лишће бере за сваки оброк. Но ако предстоји промјена времена, или је мјесто гдје се лишће бере, подалеко, онда се може набрати и већа количина — колико је потребно за 1—2 дана; само се тада лишће мора чувати на хладном и промајном мјесту, гдје сунчани зраци не допиру. Брање треба вршити изјутра и с вечери, јер је лишће тада најсочније, те га бубе најрадије и једу.

5. Увијек је боље хранити бубе цијелом, некрижаним лишћем него крижаним, о чему нас је сопствено искуство увјестило. Крижано лишће не само што много изгуби од хранљиве вриједности (јер му при крижању исцури сок), већ се брзо сасуши (увене), те га бубе нерадо једу, а ако се полаже често и у већим количинама, потпари се и окужи ваздух, те се бубе побољшавају. Међутим кад се извођење улеси тако, да бубе дођу на свијет кад се пупољци од мурве развију у младо лишће, те бубе у прво вријеме добију младо лишће а са старомљом старије, онда не само што боље напредују, већ се брже и правилно развију, те дају знатно крупније чаурице.

6. Бубе не смију никада гладовати. С тога их преко дана треба чешће хранити — управо свагда, чим се примјети да су храну појели. Пред вече треба положити више хране да би било и преко ноћи, а сјутрадан постарати се да се бубе рано изјутра нахране. Од овога се чини изузетак само за вријеме пресвлачења, које бива 5-ог, 10-ог, 16-ог—17-ог и 22-ог до 23-ег дана (пето пресвлачење изврши се по завијању у чдурнице). У споменуте дане бубе не треба никакo хранити, јер ништа и не једу, а на дан раније (пред свлачење) храну смањити. У противном, ако се бубе узнемирују, било полагањем хране, било премјештањем с једног мјеста на друго, не могу се пресвући, па ће морати и угинути. Да се бубе пресвлаче, кожурају, или како се то обично каже, да спавају, познаје се по томе, што престану да једу и стоје непомично на мјесту, са подигнутим предњим дијелом тијела у вис, а кожа је затегнута и љушти се.

7. Послије првог и другог пресвлачења треба кревете очистити по једном, док није се кревети морају очистити чешће, којом приликом треба вршити и разређивање, да се бубе међусобно не би стјешњавале и узнемиравале. Ради чишћења кревета потребно је да се бубе пренесу с једног мјеста на друго. То се постизава на тај начин, што се поред буба полаже лишће са петелкама, па кад пређу, онда се са листом, који се држи за петелку, пренесу на други кревет, а стари очисти. Од овога је бољи начин, кад се употреби изрешетана хартија или мрежа од канана, коју треба прије храњења положити на бубе, па преко њих положити лишће. Бубе врло брзо прођу кроз отворе на лишће и онда се све скупа пренесу на друге кревете. — Приликом чишћења кревета треба уклањати и све мртве и болесне бубе, како се здраве не би заразиле.

Ако обратимо строгу пажњу на све ово што до сада рекосмо, можемо бити сигурни, да ће нам бубе за све вријеме добро напредовати и отпочети завијање 28-ог до 30-ог дана. „Њива“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Новосадски „Браник“ у свом бр. 63. доноси овај излив бола пјесничке душе доброга Србина:

СУЗЕ

кад ++ Књажевићима СТАНИСЛАВОМ И СТЕВАНОМ,
дјецом Књажевића МИРКА
а унуцима Књаза НИКОЛЕ I.

Ниједног више... нестала су оба:
Два мила чеда сад су до два — гроба.
Зар није, судбо, с једним доста било?
Бар један мајци да оста на крило...
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој два су сокола лежала.

Кад јутром сунце кроз прозоре сине,
Кога ће бабо будит: Устај, сине?!
Њих два је им'о, сад ниједног више,
Бабајка тужног рано оставише...
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој два су сунашца лежала.

Чија ће уста дозивати: мати?
Чије ће руке мајку миловати?
Ко ће скакутат весело у дворе?
Цвијеће ко ће бити Црне Горе?
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој два су љубољка лежала.

До ће на крилу добре старемајке,
Од јако сједјет' слушајући бајке?
Ко ће пред с'једог од сад трчат' беда,
Кад нема више ни једнога чеда...
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој до сад радост је лежала.

Доћи ће беда, да одмора тражи,
Од сињих брига душу да оснажи.
Ал' мјесто мелем' наћ' ће нових мука,
Јер нема више невиних унука...
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој два су унука лежала.

Хај, биће Црне и од селе Горе
И биће сунца, бити рујне зоре.
Ал' може л' сунце и у срце сјати?
Може ли зора рани мелем дати?...
Ах, празна ено постеља је мала,
У којој до два зрака су лежала.

Боже милости и кушања тешког,
Отклони сумор од Књаза витешког!
Тисуће клечећ' моле благослова:
Нек сине зора — дође нада нова...
Јер празна ено постеља је мала,
У којој досад нада је лежала.

Благоје Бранчић.

Јавна расправа. Скрећемо пажњу на судски позив, који је оштампан у овом броју нашег листа међу званичним огласима, из којег се види, да је јавна расправа за суђење афере с бомбама одређена 12 маја о. г. (по стар. кал.) Овијем позивом и одредбом јавне расправе оповргавају се сви гласови, који су се у неким листовима злонајерно проносили, као да је суђење по овом дјелу одложено и да јавне расправе уопште неће ни бити, за то што је ствар тобож измишљена. Ми се надамо, да ће на јавну расправу доћи сви они, којима је на срцу спознање истине по овој ствари, а особито би нам мило било, да на расправу дођу и представници баш онијех листова, који су ову аферу као удешену свијету износили. У исто вријеме надамо се, да ће и они који се налазе на страни а позвати су као оптужени реченим судским позивом, на расправу доћи и својим предстанком Суду помоћи да дође до праве истине, а себе колико је могуће оправдати.

Радничка школа Књагиње Јоланде на Цетињу. У прошлу суботу извољеле су посјетити ову школу Њ. Кр. В. Књагиња Милица, Њ. В. Књагињица Ксенија и госпођа Константиновић, и задржале су се у њој сат и по, гледајући како ученице раде, а у исто вријеме прегледале су и већ израђене радове, од којих су неке и купиле.

Њ. В. Књагињица Ксенија, која води бригу о овој школи, задовољна одличним успјехом ученица наредила је, те су исте биле почашћене вођем, а дјевема ученицама сакатим поклонила је по шиваћу машину. При поласку пак извољела је изразити госпођи Зорки Ковачевић, управитељки школе, Своје особито задовољство и захвалност на труду око напретка ученица.

Прилози за дјечију болницу. За подизање дјечије болнице за успомену Књажевића Стевана и Станислава привремени одбор примио је даље ове прилоге:

Г. Арцибискуп Милиновић	кр. 200
Општина Цетинска	кр. 100
г. Медо Лукачевић	кр. 40
г. дирскт. Црн. Банке Ђуричић	кр. 10
г. о. Методије Радић	кр. 20
г. др. Дон Нико Добрећић	кр. 12

Отпочети радови на колском путу Подгорица — Колашин. Прошле недеље издата је на лицитацији на Пелевом Бријегу израда пута преко Вјетрника од већ израђеног па до отпочетог пута у Лијевој Ријеци, у дужини од 7 километара и 650 метара. Затим је била лицитација у Лијевој Ријеци, на којој је издата израда пута од израђеног пута у Лијевој Ријеци па до тамошње цркве у дужини од 750 метара, на коме комаду пута погођена је и израда једног бента у дужини од 35 метара, у коме ће бити око 800 кубних метара. Рок је изради овог дијела пута Велики Госпођиндан, а пошто се непрестано ради на мосту на Биоче, овај колски пут од Подгорице до Лијеве Ријеке биће до тог рока предат саобраћају. У данашњем пак броју оглашују се лицитације на даље радове на овој линији до Колашина. Израда пута низ Тару вршиће се на наднице и на комаде по 50 до 100 метара

појединим друштвима. А и већ издата израда на лицитацији није узета од појединих закупника него од појединих чета. Лицитацији на Пелевом Бријегу и у Лијевој Ријеци присуствовао је лично наш министар финансија и грађевина г. Душан Вукотић, који је ту одмах и одобрио те лицитације.

О радиности италијанској у Црној Гори римска „Трибуна“ пише:

„Ноћу између 17. и 18. марта (п. н. к.) спојила су се два комада тунела у Суторману са највећом тачношћу на линији Бар-Вир-Пазар. Ова линија узлази из Пристаништа 600 м. на Суторман, пролази га скоро за један километар, и слази с друге стране, послје 43 километра пута на Скадарско Језеро, средиште трговине црногорске и арбанашке, и најподеснији пут за промет између двије земље, које га окружују.

„До сада се долазило на Скадарско језеро уз Бојану, у коју се лако не улази, и на којој треба прекривати трговину из параброда у лађе. Сада Барско Друштво, које је добило концесију да огради пристаниште у дивном и дубоком затону барском, већ је пружио један лукобран (моло) дуг 200 метара. Околу пристаништа, у које ће моћи улазити и највећи параброди, простираће се зона слободна, која је већ утврђена. Одатле креће железница, која ће још ове године везати Вирпазар с морем, и тако обрнути овим путем сав досадашњи промет Бојаном. Барско Друштво има и концесију пловидбе по Скадарском језеру, коју већ врши редовно са три парабродића“.

Црногорска Банка. Из банчиног биланса за годину 1907., који смо нашим читаоцима раније приказали, види се да је Црногорска Банка у прошлој години врло лијепо напредовала и знатно допринијела нашем привредном развоју уопште. Тај њен успјех био је и главни повод, те је Главна Скупштина акционара, у смислу чл. 8. банчних правила ријешила, да се отвори упис и на II. коло акција, желећи тиме још више потпомоћи економски напредак у Црној Гори, а и дати прилике појединцима да своју тековину корисно и сигурно уложе.

Препоручујемо с тога свакоме, а нарочито нашој браћи у Америци, да уписом акција потпомогну остварење корисне банчине замисли, од које ће и сами временом имати сталне и велике користи. Ова наша препорука заслужује у толико већу пажњу, што Управа банчина, како смо извијештени, намјерава отпочети давање хипотекарних зајмова, чиме ће изаћи на сусрет потребама и жељи наших сељака, којима су једино такви кредити од праве користи.

Стенографски курс. Г. д-р Дон Никола Добрећић, наставник овдашње гимназије, отворио је бесплатно курс енглеске фонетичке — стенографије, или фонографије, коју је скоро прудесио за српски језик. Предавања се држе у гимназији, у одређеним часовима послје подне.

ТЕЛЕГРАМИ

Беч, 16 марта. Канцелар Билов стигао је овамо да врати посјету министру Еренталу.

Цариград, 17 марта. Из Вана се јавља, да је неки Јерменин Давид, који је турским властима дао списак јерменских револуционара, рањен од својих сународника, на што су мухамеданци подстакнути од полиције напали на Јермене и убили њих 33, ранили 7, а 23 Јерменина је нестало. Руски и фрацунски посланици заузели су се за Јермене код Порте. Стање је доста критично. Два батаљона војске послата су на лице мјеста.

Беч, 18 марта. Билов је јутрос био код цара у аудијенцији, која је трајала пола сата. Јучер је имао састанак с Еренталом, код којег се задржао више од једног сата. Вечерас враћа се Билов у Берлин.

Цариград, 18 марта. Турска комисија, одређена за проучавање санџачке железнице, састављена је од четири официра и два грађанска чиновника. Радње ће отпочети идучег мјесеца.

Венеција, 18. мар. Њемачки цар и царица с дјецом отпутовали су јучер послје подне својим јахтом Хохенцолерн. При поласку пуцали су топови, а народ их је одушевљено поздрављао. Њемачки и талијански ратни бродови прате царски јахт, који плови пут Сиракузе.

Рим, 18. марта. Руски посланик предао је министру Титонију окружницу руске владе односно македонских рефорама. Титони је изјавио, да ће талијанска влада потпомагати све предлоге садржане у руској ноти.

Софија, 19. марта. Конгрес тајне унутрашње организације одлучио је да из организације искључи партију Санданскога и да се енергично поступа против Санданског и његових другова, каоида престанеу начелу рад са четама, но да се ове употребљавају само у борби против пропаганде друге које народности.

Цариград, 20. марта. Листови јављају, да је кренуло једно одасланство, које ће поздравити цара Вилхелма и које му носи својеручно писмо Султаново. У турским крутовима чује се, да је Султан позвао цара Вилхелма, да дође у Цариград.

Цариград, 21. марта. Оповргава се глас, да ће два једренска ескадрона поћи да поздраве цара Вилхелма.

Рим, 22. марта. Ушљед крвавог сукоба између радника и полиције настао је овдје општи штрајк.

Петроград, 22. марта. Неосновани су гласови о побуни војника у црноморској мрнарици и у Владивостоку.

Званични огласи

СУДСКИ ПОЗИВ.

У смислу ријешења Књ. Суда за суђење анархистичких злочина на Цетињу, од данас број доњи, и овим путем позивају се:

Марко Даковић, свршени правник;
Тодор Божовић, студент биоградског универзитета;

Јован Ђоновић, студент биоградског универзитета;

Милија Павићевић, бив. народни посланик;

Симо Шобајић, б. нар. посланик;
Лазо Божовић, бивши учитељ;

Љубо Павић, трговац;
Перо Врбица, бив. чиновник министарства финансија;

Андрија Радовић, држ. савјетник у пензији;

Бајо Гардашевић, судија у пензији;

Саво М. Ђурашковић, бив. нар. посланик;

Никола Т. Мартиновић, студент у Минхену;

Петар Новаковић, бивши писар обласног суда на Цетињу;

Радоња Поповић, студент — родом из Куча;

Вујадин Окичин Вујачић, бивши капетански писар;

Милутин Ристов Миличковић, сељак из Пипера;

Лазар Дамјановић, свр. правник;

Јован Томашевић, гимназиста у Сријемским Карловцима;

Јован Кажич, гимназиста у Сријемским Карловцима;

Глигорије Вукчевић, гимназиста у Сријемским Карловцима;

Јово Лазаревић, типограф —

оптужени по дјелу завјере откривене дана 23. октобра 1907. год.

на Цетињу против Његовог Краљевског Височанства Књаза Господара, чланова Владајућег Дома и постојећег стања у Црној Гори, да на дан 12. маја ове године у 8 сати прије подне предстану потписаном суду ради одбране, којег ће се дана одржати јавна расправа по наведеном злочину.

У случају, ако се позвати не пријаве, суд ће донијети заочну пресуду (in contumaciam) ма и на штету оптужених.

Број 258—В—1908.—40
Цетиње, 20. марта 1908. год.

Књ. Суд за суђење анархистичких злочина

Предсједник
Лабуд Гојнић

СТЈЕЧАЈ

Траже се два физикуса за округе: Бањани, Грахово и Опутну Рудину са сједиштем на Велимју и за округ Васојевићки са сједиштем на Андријевици.

Годишња им је плата по 3600 круна (три хиљаде и шест стотина круна).

Окружни физикуси бити ће дужни држати своју ручну апотеку и мораће на позив ићи по округу колико по званичном толико по приватном послу, за које ће му се исплаћивати награда према нашем „Санитетском Зборнику“.

Молитељи морају познавати српски језик; морају бити оспособљени за докторе целокупног љекарства на једном од признатих европских универзитета.

Молбе морају бити припослане санитетском одјељењу Министарства Унутрашњих Дјела најдаље до 1. маја 1908. год. и провиђене са свима потребним исправама.

Број 446. Из Санитетског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела. 19. марта 1908. године на Цетињу. 1,3

ОГЛАС

Министарство Финансија и Грађевина — Одјељење за Грађевине и Саобраћај, издаваће на јавној лицитацији израду следећих радова:

1.) Израду око 2800 метара парчета на колском путу од моста на Златички поток до моста под Градином (на Биоче,) од којег ће бити у клас ограђено око 500 метара. Лицитација ће бити код моста под Градином дана 15 априла т. г.

2.) Израду око 6000 метара колског пута од цркве љеворечке до Веруше. Лицитација ће бити дана 17 априла т. г. у канцеларији Капетанског Суда у Лијевој Ријеци. Пут ће се продавати дјелимично према природи од 200 до 1000 метара дужине.

Истог дана држаће се лицитација за три мала камена мостића од 3, 4 и 7 метара распона, од којих ће се планови, прорачуни и други ближи услови дан раније од лицитације моћи на лицу мјеста добити.

3.) Израду око 700 до 800 метара колског пута од Јасена до према Јабучи. Лицитација ће се држати 20 априла т. г. код моста на Црни Вал, а подијељен ће бити на секције од 200 метара.

Том приликом држаће се јавна лицитација за набавку дрвенарије, даље и за израду исте за мост на Црни Вал преко Таре. План и прорачун моћи ће се на дан лицитације на лицу мјеста добити.

Ко би желио лицитирати на горепоменутом раду, дужан је поднијети кауцију тридест (30) од сто од вриједности погођених радова, било у готовом новцу или непокретним добрима.

Кауција у непокретним добрима, треба да је капетанским или општинским Судом потврђена, тачно њезина вриједност процијењена и да није никоме подложена. У противном случају неће се без ових услова никоме дозволити да лицитира.

Пошто се уговори о раду, склопе, подузимачи су дужни кауцију поднесту у непокретности одмах таксирати у надлежном капетанском или Општинском Суду и предати Одјељењу за Грађевине и Саобраћај.

Плаћање такса пада на терет подузимача. Одјељење задржаће право да радове поменуте никоме не уступи ако би неповољне цијене биле.

Број 547. Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина, Одјељење за Грађевине и Саобраћај. 21. марта 1908. Цетиње.

ОБЈАВА

У недјељу 30. текућег мјесеца Књ. Министарство Војно даваће на јавној лицитацији грађење дивизијске и бригадне команде у Колашину са припадајућом оружном радионицом, магазином, барутаном, стражарским станом и околном авлијом од зида.

Лицитацију ће држати у дотичној бригадној команди нарочито изасланик Министарства Војног, који ће истовремено објаснити план и односне услове, који се и прије тога могу добити у потписатоме одјељењу сваког дана за вријеме канцеларијских часова. Ко заказног дана не би могао бити на мјесту лицитације, тај може писмено или телеграфично понудити најнижу цијену, која треба да стигне у команду Колашинске бригаде на дан лицитације најдоцније до подне, пошто ће се инканат истог дана и закључити, ако најнижа понуђена цијена буде повољна за Министарство, а у противном случају инканат ће се продужити или пак сасвијем прекинути.

Може се лицитирати посебно зидарски а посебно дрводјељски рад, али ће се при једнаким условима првијенство дати ономе лицитанту, који се прими да изврши оба два рада у заједници.

Један дио рада има се потпуно извршити до 1. септембра 1908. године а други дио — до истог дана 1909. године.

За цио поменути рад тражи се од лицитаната кауција од кр. 10.000 у сигурној подлози, коју — овјерену од мјесне власти — лицитанти су дужни поднијети или упутити, да стигне прије инканта, јер без потврђене и правилно процијењене кауције није никоме дозвољено лицитирати. По свршетку лицитације и по сачињеном уговору подузимач је дужан одмах о свом трошку таксирати подлогу.

Број Е. 602. Б. Д.—481— Из Административног Одјељења Књ. Министарства Војног. 12. марта 1908. г. Цетиње, 2,2

СТЈЕЧАЈ

Државној Штампарији потребни су пет ваљаних слово-слагача, који су вјешти свима слагачким пословима. Компетенти који желе заузети које од ових мјеста, нека се са понудама и потребним исправама пријаве потписатој Управи.

Државна Штампарија ће примити на обучавање 4 ученика под следећим условима.

1, Да је ученик свршио основну школу — са врло добрим успјехом — првијенство ће имати они с већом спремом;

2, Да је потпуно здрав;

3, Да је доброг владања;

4, Да није млађи од 13 година.

Учење траје четири године, за које ће вријеме ученици примати на име издржавања и то: прве године учења по 10 круна мјесечно; друге године по 15 кр. мјесечно; треће године по 20 кр. мјесечно и четврте године учења по 30 круна мјесечно.

По свршетку четири године учења, полагаће ученик испит, и по положеном испиту произвешће се за радника.

Они родитељи или старатељи, који би имали вољу да њихова дјеца уче штампарски рад, нека поднесу молбу Управи Држ. Штампарије, и уз молбу да приложи дјетињу потоњу школску свједоцбу, крштеницу и љекарско увјерење.

Број 113. Из канцеларије Управе Држ. Штампарије. Цетиње, 15 марта 1908. године.

ОГЛАС

На основу одобрења Министра Финансија и Грађевина, од 21. децембра 1907. године, ради издавања зидарског посла при градњи прешачког моста преко ријеке Жељезнице у Зупцима на Бегове, држаће се јавна лицитација 12. априла т. г. и то на лицу мјеста.

Прорачуњена је свота кр. 1650 а кауција тридест од сто, која се има поднијети у готовом новцу или непокретним добрима.

Кауција у непокретним добрима треба да је капетанским или општинским судом потврђена и тачно њезина вриједност процијењена. Пошто се уговор о раду склопи, подузимач је дужан кауцију у непокретности поднесту таксирати у надлежном капетанском или општинском суду.

Плаћање такса пада на терет подузимача. План и прорачун могу се видјети у канцеларији капетанског Суда у Бару, а на дан лицитације на лицу мјеста.

Одјељење задржава прво да рад никоме не уступи, ако би понуђена цијена неповољна била.

Број 546. Из канцеларије Министарства Финансија и Грађевина, Одјељење за Грађевине и Саобраћај. 21. марта 1908. год. Цетиње. 1,4

ОБЗНАНА

Међународна поштанска канцеларија извјестила је управе савеза, да су сви напори поштанске управе републике Перу, које је чинила да се пронађе са вапором „Columbia“ утопљена кореспонденција, остали безуспјешни.

Има везе с обзном одјељења бр. 5888, од 26. септембра прошле године.

Број 1873. Из канцеларије поштанско - телеграфског одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 14. марта 1908. г. Цетиње. 1,1

Приватни огласи

БАРСКО ДРУШТВО

Поштанско-Трговачко-Параброевско Пловидба по Скадарском Језеру и Бојани.

Ставља се до знања, да је Барско Друштво ставило на расположење путницима и трговцима сва потребна средства за превоз трговачких предмета, као и за вожњу путника и да је у исто вријеме предузело све потребне мјере, како би се тиме избегла сва могућа закашњења и неправилна упућивања трговачких предмета и како би се на тај начин олакшао поменути превоз као и развита саобраћаја.

Но пошто се је утврдило, да се превоз трговачких предмета упућених преко Обода ма у које било мјесто на Скадарском Језеру закашњује, састоји се у томе, што обично дотични трговци само онда извјештавају друштво, да им је стигла роба на Обод, кад иста већ лежи тамо најмање од назад 15 дана.

Разумљиво је, да у течају ових 15 дана приспијева и друга роба на Обод, која се у дотичним магацинима претрпава, тако да она тешко пронаћи ону робу — на злато, која је од назад 15 дана тамо приспјела.

Усљед горенаведених околности Барско Друштво излази у сусрет заинтересованим трговцима — а у њихову корист — и савјетује, да сваки трговац издаде опномоћје друштвеним агенцијама, да ове могу откупити робу с Обода одмах чим би иста стигла, а што се тиче упустава и објашњења по овоме послу, сваки трговац моћи ће то прибавити код горепоменутих агенција.

Друштво је пак тврдо увјерено, да ће на тај начин удовољити разложним трговачким захтјевима. Р. 240. Бр. 149. 2,2

ПРОДАЈЕМ моју кућу на Цетиње у главној улици, у којој Црногорска Банка станује, која рентира 1500 круна годишње.

Ко би желио купити, нека се обрати потписатом. Р. 28, Бр. 151, 1,3 **Јевто Петковић**

БАРСКО ДРУШТВО

Распоред пловидбе поштанских и трговачких параброда по Скадарском језеру и Бојани.

Полазак: Поштански и трговачки параброди полазе сваки дан осим недјеље у 10 сати прије подне из Скадра и тичу Вир—Плавницу: понедјељником, сриједом и петком, а Плавницу—Вир; уторником, четвртком и суботом. Истог дана враћају се у Скадар.

Сретање: На Виру с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Полазак: Из Ријеке за Вир полази сваки дан осим недјеље у 11 сати прије подне и истог дана враћа се на Ријеку.

Сретање: С парабродом, који полази из Вира за Плавницу и Скадар и то: понедјељником, сриједом и петком, а уторником, четвртком и суботом с парабродом за Вир и Скадар. На Виру пак с државном барском дилижансом у доласку и поласку.

Сретање: На Плавници с приватнијем подгоричкијем омнибусом у доласку и поласку.

Полазак: Из Скадра за Обод и обратно сваког дана осим недјеље.

За подобија обавјештења треба се обратити односнијем друштвенијем агенцијама.

Р. 156. Бр. 128. 2,4

УПРАВА.

ПОЗИВ

на упис II кола акција Црногорске Банке,

Према ријешењу II редовне главне скупштине акционара Црногорске Банке одржане на дан 2. фебруара о. г. а на основу чл. 8. банчних правила, отвара се упис на II коло акција, које има 1000 комада, сваки по кр. 200.

При упису полаже се на име уписнице по круна 3 од сваке акције а на име уплате 10% или по свакој акцији круна 20 остатак од круна 180 полаже се у 18 мјесечних obroка од по кр. 10.

Упис почиње 1. априла о. г. и вршиће се сваког радног дана прије и после подне и то:

на Цетињу: у банчином локалу; у Подгорици и Бару код банчних филијала;

у Колашину, Ријеци, Његушима и Вир-Пазару код банчних заступника и у Никшићу код Никшић. Штедионце.

Наша браћа у Америци могу упис извршити или непосредно код Црногорске Банке или преко тамошњих мјесних новчаних завода како за најпобесније и за најсигурније нађу. Страни поданици у земљи и изван који желе бити акционари имају се непосредно обратити Црногорској Банци.

Број 2139.

Цетиње, 18. марта 1908.

Р. 180 бр. 147 1,5 УПРАВА ЦРНОГОРСKE БАНКЕ.

Црногорска Банка

почела је примати млађице као банкарске вјешбанике, који су поред основне школе свршили и који разред гимназије.

Сваки вјешбаник дужан ће бити неко вријеме, бар 3 мјесеца, служити бесплатно а после тога времена ако се покаже вриједан и способан за даљи рад, одређићемо се плата.

Ко је вољан да се Банкарској струци посвети и себи осигура будућност, нека упути своју молбу са свједочанством и препорукама на управу Црногорске Банке.

Р. 72, Бр. 80 3,3

ПРОДАЈЕМ моју кућу на Цетињу, у новој вароши Бранкова улица број 6. визави чесме (водовода).

Ко би је желио купити, нека се обрати потписатом. Р. 26. Бр. 148. 1,3 Вучић

Млада, образована госпођица која сем српског и хрватског језика, влада и немачким језиком, мјоже добити добро место у једној отменој радњи у Подгорици. Понуде под шифром „Црна Гора“ на адресу М. Dukes Nachf. Wien 1/1. п. п. Број 114, 2,2

ДРАГО ГРБОВИЋ — никшић пре- поручује се г. г. тр- говцима, занатлијама и др., за израду нат- писа (фирма) на радње. Р. 18, Бр. 98, 3,3

Илија М. Павићевић од идућег Ђур- ђевадне има на расположење неколико соба, које издава под офит, а исте постоје у Миркову Ва- рош на кантуну од „Балишића улице“.

Подгорица, 4. Марта 1908. год. Р. 31, Бр. 111, 3,3